

Danmark er imod atomkraft

- **og har én gang indført nul tolerance over for uranudvinding**

Gælder det ikke hele staten Danmark?

Af Nauja Lyng, forfatter og foredragsholder

Der har ingen indblanding været fra dansk side, da Grønland i 2012 ophævede nultolerancen over for uranudvinding. Efter 25 års modstand mod atomkraft og uranudvinding er et flertal i Folketinget pludselig klar til, at ophæve nultolerancen over for uran helt uden debat og folkelig inddragelse i Danmark og Grønland.

En fremtidig udvinding af uran i Grønland har længe delt den grønlandske befolkning i to. Spørgsmålet er om man overhovedet tør, at udvinde uran uden at involvere både den grønlandske og den danske befolkning.

Det kan skabe store sikkerhedspolitiske udfordringer for Danmark, som har ansvaret når uranen skal eksporteres. Men staten Danmark kan også stilles moralsk til ansvar, hvis der sker en katastrofe i Grønland. Vi bevæger os ind på et område, som vi ingen erfaring har med, og hvor udfordringerne ikke har været prøvet af i stormvejr.

Man har fra dansk side undladt at inddrage danskere og sløset med at forholde sig til de konsekvenser, som udviklingen kan få for hele rigsfællesskabet. Det vil ikke se godt ud den dag, der opstår problemer. Hvis grønlændere bliver syge som følge af uranudvinding, risikerer Danmark at blive stillet moralsk ansvarlig internationalt.

Uranudvinding rejser en lang række dilemmaer. Det er højst besynderligt, at det slet ikke skaber debat og bekymring hos den danske befolkning. Det er nærmest som om vi indirekte har fået mundkurv på.

Danmark er modstander af atomkraft. Det blev besluttet af et flertal i Folketinget. Alligevel finder man ikke, at en debat om Danmarks deltagelse i uraneksport kræver dansk inddragelse? Desværre tror jeg, at det er fordi man er bange for at træde de grønlandske politikere over tærerne, at man undlader at blande sig. Vi har set mange eksempler på, hvordan en lille politisk elite i Grønland er blevet dygtige til at holde al dansk indblanding ude. Det ser vi ved, at denne elite har bedt rigsrevisionen holde sig væk. I stedet har man fået et privat selskab til, at holde øje med anvendelse af fx. bloktilskud. Danskere stiller ingen spørgsmål, og lader kinesere og andre stryge den selvudråbte elite ved hårene. Kineserne har erklæret sig for værende en nær-arktisk stat, og de observerer og klemmer sig ind i arktis, hvor de kan. Det være sig inden for forskning, cyber-området eller minedrift. Der tænkes langsigtet og alle huller i rigsfællesskabet bliver udnyttet. Hver en uoverensstemmelse og enhver gråzone kan blive en trussel for sikkerheden.

Vi må tage debatten i Danmark, før det ender galt.

Danmark regnede ikke med, at Grønland kunne finde på at ophæve nultolerancen. Store dele af den grønlandske befolkning mener i dag, at det var en overilet beslutning, som blev truffet hen over hovedet på den grønlandske befolkning. Det er sløseri fra dansk side, at man ikke tog højde for, at Grønland kunne finde på at ophæve nultolerancen. Men det er ikke for sent at gribe ind. Grønland har alene fået brugsretten over ressourcerne. Den ret kan sættes på stand-by, hvis sikkerheden trues.

Danmark bør undersøge meget grundigt, hvor man kan komme i klemme juridisk og menneskeligt. Der er for lidt indblanding fra dansk side. Atomkraft debatten er mange år væk fra dansk hverdag. Danmark sagde nej til atomkraft. Alligevel kan Danmark nu gå hen og blive eksportør af uran, uden overhovedet at inddrage befolkningen. Dette trods Danmark kan havne i en situation, hvor vi er forpligtet til at rydde op, men ikke er i stand til det. Det kan blive et gedigent mareridt for rigsfællesskabet.

Der er ingen tvivl om, at uranudvinding ikke vil komme den almindelige befolkning i Grønland til gavn. De langsigtede økonomiske omkostninger vil være langt større end den gevinst, Grønland kan opnå på den korte bane. Det tror jeg kineserne, som er meget ivrige bla. i Kvanefjelds-projektet er ganske klar over.

Mange internationale eksperter har fortalt os, at det vil få store konsekvenser for miljøet. Det har bla. den tyske uran ekspert Gerhard Schmidt og den australske læge Helen Caldicott, som rejser verden rundt for at advare mod følgerne. Kina ønsker at være til stede, når Grønland bliver producent af uran. Det gælder om, at få kontrol over ressourcerne uden alt for meget indblanding fra København. Det kan udelukkende lade sig gøre, fordi staten endnu engang vil strække sig langt, når Grønland bliver parate til at søsætte dette projekt.

Kina trækker i trådene for, at nedtone konsekvenser og fremstille uranudvinding i et positivt lys. Budskabet bliver solgt som en billet til selvstændighed hjemme i Grønland. På den måde kan det her område blive en af gråzonerne, som kan få fundamentet til at vakle - også sikkerhedsmæssigt. Kina har været involveret i en del uheldige uran foretagender i andre dele af verden. De kan ikke være uvidende om, at det kan udvikle sig katastrofalt i Grønland. Den arktiske natur er skrøbelig og karakteriseret ved kraftfulde vinde og uberegnelige vejrforhold.

Hver gang man henter uran op af jorden, øges risikoen for krig og konflikter.

I Malawi taler man om, at lade uranen blive i jorden. Man har set hvordan de konfliktfyldte nabolande kæmper for, at undgå krig.

I denne uge skriver en grønlandsk avis, at Tele Greenland er blevet spurgt om de kan stå for at etablere og drive en satellitmodtager station for et kinesisk universitet. Om der er nogen sammenhæng til interessen for Kvanefjeldet, ved jeg ikke. Men alt i alt handler det om, hvilke muligheder de får for spionage og for at få foden indenfor i arktis.

Spørgsmålet er hvorfor i alverden vi ikke er mere optaget af, at fylde hullerne i rigsfællesskabet ud, inden det er for sent. Det kan kun tilskrives berøringsangst.

Når den danske regering vælger at afvige fra nultolerancen over for uran udvinding, bør det gøres under fuld dansk/grønlandsk kontrol, samt med behørig politisk debat og folkelig inddragelse.